

ZNAČAJ PRESUDE „SEJDIĆ I FINCI „ U PROCESU EU INTEGRACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Doc.dr. Remzija Kadrić

Irma Hodžić, dipl.iur

Internacionalni univerzitet Travnik u Travniku

+38730540597, remzijakadric@gmail.com

Sažetak: Presuda Evropskog suda za ljudska prava u predmetu „Sejdić i Finci protiv BiH“ donesena je 22.12.2009. godine, a odnosi se na obavezu BiH da ukloni diskriminaciju prema nacionalnim manjinama. Provođenje te presude kroz izmjene Ustava i odgovarajućih Zakona, jedan je od uslova za kandidovanje i pridruživanja Evropskoj Uniji i Evroatlanskim integracijama (Nato). Trenutno prema stavovima prema EU ovaj uslov nije u prioritetu ali obaveza za provođenje iste presude i dalje ostaje. Ova studija ima za cilj da ukaže pravni, politički i Međunarodni značaj provođenje pomenute presude.

Ključne riječi: diskriminacija, presuda, nacionalne manjine, Ustav BiH, EU Integracija

THE SIGNIFICANCE OF THE JUDGMENT "SEJDIĆ AND FINCI" IN THE PROCESS OF EU INTEGRATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Abstract: Judgment Evropskog Court of Human Rights in the case "Sejdic and Finci" decision was 22.12.2009. and refers to the commitment to eliminate discrimination against ethnic minorities. The implementation of the judgment by amending the Constitution and the relevant Act, one of the conditions for applying and joining the European Union and Euro-Atlantic integration (NATO). Currently the attitudes towards the EU this requirement is not priority or obligation to carry out the same judgment remains.

This study aims to point out the legal, political and international importance of the implementation of the said judgment.

Keywords: discrimination, judgment, ethnic minorities, the Constitution of BiH, the EU Integration

UVODNE NAPOMENE

Opšti okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini je akt međunarodno-pravnog karaktera, parafiran u vojnoj bazi Right Peterson kod Dejtona u američkoj državi Ohajo 21. novembra 1995. godine, i potpisan u Parizu 14. decembra 1995. godine pod nazivom „Opšti okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini“. Sporazum su potpisali Republika Bosna i Hercegovina, Savezna Republika Jugoslavija i Republika Hrvatska, uz potpis svjedoka, predstavnika Evropske unije, Republike Francuske, Savezne Republike Njemačke, Ruske Federacije, Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske i Sjedinjenih Američkih Država.³⁵⁵

Bosna i Hercegovina je kao članica Ujedinjenih nacija, Vijeća Evrope i potpisnica Dejtonskog Mirovnog sporazuma, preuzela obavezu poštivanja i provođenja svih međunarodnih Konvencija koje se tiču zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda, posebno Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda koja ima prioritet nad drugim zakonima u Bosni i Hercegovini kako je to i naglašeno u Dejtonskom Ustavu Bosne i Hercegovine.

Imajući to u vidu, provođenje presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu „Sejdić i Finci protiv BiH“ ima za Bosnu i Hercegovinu pravni, politički i međunarodni značaj, a pogotovo u procesu priključenja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji i NATO-u.

1. USTAVNE KONTRADIKTORNOSTI

Član 2. Ustava Bosne i Hercegovine³⁵⁶ u cjelini se bavi pitanjem ljudskih prava i osnovnih sloboda, tako da u tački 1. piše: „Bosna i Hercegovina i oba entiteta će obezbijediti najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. U tom cilju postojat će Komisija za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu kako predviđa Aneks VI Opšteg okvirnog sporazuma“. Dalje, u tački 2. istog člana Bosna i Hercegovina preuzima obavezu poštivanja i primjene međunarodnih standarda u svom zakonodavstvu tako što „prava i slobode koje određuje Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njeni Protokoli, primjenjivati će se direktno u Bosni i Hercegovini. Te će odredbe imati prioritet nad svim drugim zakonima.“

³⁵⁵ Šire o tome Begić, K. Bosna i Hercegovina od Vanceove misije do Daytonskog sporazuma, Sarajevo, 1997; Lukić, V.; Popović, V. Dokumenti: Dejton - Pariz, Institut za međunarodno pravo i međunarodnu poslovnu saradnju, Banja Luka, 1996;

³⁵⁶ Kada je riječ o samom Ustavu i Dejtonskom mirovnom sporazumu u cjelini, poznato je da BiH još uvijek nema službeni prijevod Dejtonskog mirovnog sporazuma, odnosno prijevod koji je objavljen u službenim glasilima. U vezi sa tim potrebno je napomenuti i mišljenje Ustavnog suda BiH od 18.02.2009.g. u kom se, između ostalog, navodi: „Poznato je da je Ured visokog predstavnika za BiH, u vrijeme kada je funkciju visokog predstavnika za BiH vršio gospodin Karl Bildt, izdao posebnu publikaciju u kojoj je sadržan izvorni tekst Ustava BiH koji je dogovoren u Opštem okvirnom sporazumu za mir u BiH na engleskom jeziku. Pored toga, u istoj publikaciji objavljen je tekst Ustava BiH na bosanskom jeziku, hrvatskom jeziku i srpskom jeziku, koji nemaju oficijelni status, ali po mišljenju OHR-a predstavljaju dobre radne dokumente. Nadalje, imajući u vidu činjenicu da je odredbom člana 5 Aneksa X Opšteg okvirnog sporazuma za mir u BiH dogovoreno da je Visoki predstavnik vrhovni autoritet na terenu u pogledu tumačenja Opšteg okvirnog sporazuma za mir u BiH u dijelu civilne provedbe mirovnog rješenja, Ustavni sud nema razloga ne prihvatiti i ne primjenjivati tekst koji je objavio Ured Visokog predstavnika.“

Međutim u članu 4. Ustava (Parlamentarna skupština) regulisano je: „Parlamentarna skupština će imati dva doma, Dom naroda i Predstavnički dom. Dom naroda će imati 15 delegata, dvije trećine iz Federacije Bosne i Hercegovine (pet Hrvata i pet Bošnjaka) i jednu trećinu iz Republike Srpske (pet Srba)“.

Također u članu 5. Ustava (Predsjedništvo) se kaže: „Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, sastojat će se od tri člana: jednog Bošnjaka i jednog Hrvata koji će biti izabrani neposredno na teritoriji Federacije i jednog Srbina koji će biti neposredno izabran na teritoriji Republike Srpske.“

Iz ovih ustavnih odrebi jasno je vidljivo da postoji očita kontradiktornost između člana 2. Ustava BiH sa članovima 4. i 5.

2. SADRŽAJ PRESUDE „SEJDIĆ FINCI PROTIV BOSNE I HERCEGOVINE“

Presuda Evropskog suda za ljudska prava u predmetu „Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine“ je donešena 22.12.2009. godine³⁵⁷. Zbog značaja te odluke u ovoj studiji dajemo nešto širi sadržaj obrazloženja i samu izreku presude:

- ⇒ „Postupak u ovom predmetu pokrenut je s dvije aplikacije (broj: 27996/06 i 34836/06) protiv Bosne i Hercegovine koje su 03. jula i 18. augusta 2006. godine Sudu podnijela dva državljanina Bosne i Hercegovine gospodin Dervo Sejdić i gospodin Jakob Finci (aplikanti), u skladu s članom 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Konvencija);
- ⇒ Aplikanti su se žalili da im je onemogućeno da se kandidiraju na izborima za Dom naroda i Predsjedništvo Bosne i Hercegovine zbog njihovog romskog i jevrejskog porijekla. Oni su se pozvali na član 3., 13. i 14., član Protokola broj 1. i član 1. Protokola broj 12;
- ⇒ U uvodnom dijelu Ustava Bošnjaci, Hrvati i Srbi opisani su kao „konstitutivni narodi“. Na nivou države uvedeni su mehanizmi podjele vlasti koji onemogućavaju usvajanje odluka protiv volje predstavnika bilo kojeg „konstitutivnog naroda“, uključujući i veto za zaštitu vitalnog interesa entitetski veto, dvodomi sistemi (s Domom naroda koji se sastoji od pet Bošnjaka i istog broja Hrvata iz Federacije Bosne i Hercegovine i pet Srba iz Republike Srpske), kao i kolektivno Predsjedništvo od tri člana, od kojih je jedan Bošnjak i jedan Hrvat iz Federacije BiH i jedan Srbin iz Republike Srpske;
- ⇒ Aplikanti se izjašnjavaju kao lica romskog odnosno jevrejskog porijekla. Pošto se ne izjašnjavaju kao pripadnici nekog od „konstitutivnog naroda“ oni su onemogućeni da se kandidiraju na izborima za Dom naroda (drugi dom državnog parlamenta) i za Predsjedništvo (kolektivni šef države). Dana 3. januara 2007. godine godpodinu Finci je i to pismeno potvrđeno;

³⁵⁷ Tekst Presude Evropskog suda za ljudska prava u Strasbourgu „Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine“ od 22.12.2009. godine se može pogledati na zvaničnoj web-stranici Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, u odjeljku “Odluke i presude u odnosu na BiH“,

- ⇒ Samo lica koja su se izjašnjavala kao pripadnici nekog od „konstitutivnih naroda” mogli su da se kandidiraju za Dom naroda (drugi dom državnog parlamenta) i Predsjedništvo (kolektivni šef države);
- ⇒ Potpuno svjesni činjenice da su ovakva rješenja najvjerovatnije u suprotnosti sa zaštitom ljudskih prava, međunarodni posrednici smatrali su da je veoma važno učiniti Ustav promjenjivim i predvidjeti postepeno ukidanjem ovih rješenja. Tako je ubačen član II. stav 2. (vidjeti Nystuen, citirano gore, straa 100). On glasi: „Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima direktno se primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima”;
- ⇒ Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, usvojena pod okriljem Ujedinjenih naroda 21. decembra 1965. godine., stupila je snagu u odnosu na Bosnu i Hercegovinu 16. jula 1993. godine. Relevantni dio člana 1. ove Konvencije glasi:

„U ovoj konvenciji izraz „rasna diskriminacija” odnosi se na svako razlikovanje, isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva koji se zasnivaju na rasi, boji, precima, nacionalnom ili etničkom porijeklu koji imaju za svrhu ili za rezultat da naruše ili da kompromitiraju priznavanje, uživanje ili ostvarenje, pod jednakim uslovima, prava čovjeka i osnovnih sloboda na političkom, ekonomskom, socijalnom i kulturnom polju ili u svakoj drugoj oblasti javnog života”;
- ⇒ „Zaključna zapažanja” u odnosu na Bosnu i Hercegovinu koje je dao Komitet za ukidanje rasne diskriminacije, tijelo koje se sastoji od nezavisnih stručnjaka, formirano da nadgleda primjenu ovog sporazuma, u ovom relevantnom dijelu glasi (dokument CERD/C/BIH/CO/6, od 11. aprila 2006. godine., tačka 11.):

„Komitet izražava duboku zabrinost u vezi s činjenicom da se, po članu IV i V državnog ustava, samo lica koja pripadaju grupi koja se zakonom smatra jednim od bosanskohercegovačkih „konstitutivnih naroda” (Bošnjaci, Hrvat i Srbi), grupi koja također čini dominantnu većinu na području entiteta u kojem lice ima boravište (Bošnjaci, i Hrvati na teritoriji Federacije BiH i Srbi na teritoriji Republike Srpske) mogu biti birana u Dom naroda, odnosno tročlano Predsjedništvo Bosne i Hercegovine. Ova postojeća pravna struktura stoga isključuje iz Doma naroda i Predsjedništva sva lica koja se izjašnjavaju kao Ostali, odnosno lica koja pripadaju nacionalnim manjinama ili etničkim grupama koje nisu Bošnjaci, Hrvati ili Srbi. Iako je trojna struktura osnovnih političkih institucija države članice možda opravdana, ili čak inicijalno potrebna kako bi se uspostavio mir nakon oružanog sukoba na teritoriji države članice, Komitet naglašava da zakonsko razlikovanje koje favorizira i koje daje posebne privilegije i prednosti određenim etničkim grupama nije u skladu sa članom 1. i 5. (c) Konvencije. Komitet dalje napominje da je ovo posebno postalo očigledno kada je prestala potreba zbog koje su posebne privilegije i prednosti bile uvedene (član 1 (4) i 5 (c)).
- ⇒ Kada je trebalo da postane članica Vijeća Evrope 2002. godine, Bosna i Hercegovina obavezala se da „u roku od godinu dana, uz pomoć Evropske komisije za demokratiju putem prava (Venecijanska komisija), preispita izbornu legislativu u svjetlu normi Vijeća Evrope i izvrši izmjene tamo gdje je to potrebno” (vidjeti Mišljenje 234 (2002.).

Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope, od 22. januara 2002., tačka 15(iv) (b). Nakon toga, Parlamentarna skupština Vijeća Evrope povremeno je podsjećala Bosnu i Hercegovinu na ovu postpristupnu obavezu i urgirala da donese novi ustav prije oktobra 2010. godine kako bi „mehanizam etničke zastupljenosti zamijenili zastupljenošću po građanskom principu, prvenstveno tako što će se ukinuti ustavna diskriminacija "ostalih" (vidjeti Rezoluciju 1383 (2004), od 23. juna 2004., tačka 3; Rezoluciju 1513 (2006), od 29. juna 2006., tačka 20; i Rezoluciju 1626 (2008), od 30. septembra 2008., tačka 8.);

- ⇒ Bosna i Hercegovina je zemlja u tranziciji koja se suočava s teškim ekonomskim problemima i koja želi da učestvuje u evropskim integracijama. Zemlja će biti u stanju da se nosi s brojnim izazovima koji proizilaze iz takve situacije samo ako postoji jaka i djelotvorna vlada. Ustavna pravila o funkcioniranju državnih organa, međutim, nisu zamišljena tako da proizvedu jaku vladu, već da spriječe da većina donosi odluke koje mogu imati negativne posljedice po druge grupe. Razumljivo je da je u postkonfliktnoj situaciji postojalo (i još postoji) nedovoljno povjerenja između etničkih grupa da se omogući da vlada djeluje samo po principu većine. U takvoj situaciji moraju se naći specifični oblici zaštite koji osiguravaju da sve najveće grupe, u BiH su to konstitutivni narodi, mogu prihvatiti ustavna pravila i osjećati se njima zaštićenima. Posljedica toga je da Ustav BiH osigurava zaštitu interesa konstitutivnih naroda ne samo kroz teritorijalne aranžmane koji odražavaju njihove interese, već i kroz sastav državnih organa i pravila o njihovom funkcioniranju. U takvoj situaciji zaista mora biti uspostavljena ravnoteža između potrebe da se zaštite interesi svih konstitutivnih naroda s jedne strane, i potrebe za djelotvornom vladom s druge. Međutim, u Ustavu BiH ima dosta odredbi koje osiguravaju interese konstitutivnih naroda, između ostalog: veto za zaštitu vitalnog interesa u Parlamentarnoj skupštini, dvodomni sistem i kolektivno Predsjedništvo na etničkom osnovu. Kombinirani efekat ovih odredbi djelotvornu vladu čini izuzetno teškom, ako ne i nemogućom. Dosadašnji sistem je manje-više funkcionirao zahvaljujući glavnoj ulozi visokog predstavnika. Međutim, takva uloga je neodrživa.
- ⇒ Bosna i Hercegovina je 2008. godine potpisala i ratificirala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SPP) s Evropskom unijom i time se obavezala na ispunjavanje prioriteta iz Evropskog partnerstva. Jedan od glavnih prioriteta za Bosnu i Hercegovinu, a čije izvršenje se očekuje u roku od jedne ili dvije godine, jeste „izmjena izborne legislative u pogledu broja članova Predsjedništva Bosne i Hercegovine i broja delegata u Domu naroda kako bi se osigurala puna usklađenost s Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i postprijemnim obavezama prema Vijeću Evrope“;

Glavne pritužbe aplikanata

Aplikanti su se žalili da im je onemogućeno da se kandidiraju na izborima za Dom naroda i Predsjedništvo zbog svog romskog i jevrejskog porijekla, što je, po njihovom mišljenju, dovelo do rasne diskriminacije. Oni su se pozvali na član 14., član 3. Protokola br. 1 i član 1. Protokola br. 12.

Član 14. Konvencije glasi:

„Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su: spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo

mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.”

Član 3. Protokola br. 1. uz Konvenciju glasi:

„Visoke strane ugovornice obavezuju se da u primjerenim vremenskim razmacima održavaju slobodne izbore s tajnim glasanjem, pod uslovima koji osiguravaju slobodno izražavanje mišljenja naroda pri izboru zakonodavnih tijela”.

Član 1. Protokola br. 12. uz Konvenciju glasi:

„1. Uživanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što su: spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status.”

Venecijanska komisija je u svom podnesku, od 22. oktobra 2008., zauzela stav da su sporne ustavne odredbe u predmetnom slučaju u suprotnosti sa zabranom diskriminacije. Ovi podnesci bili su u skladu sa Mišljenjima citiranim u tački 22. u tekstu.

U predmetnom slučaju Sud zapaža da pojedinac mora da se izjasni kao pripadnik određenog „konstitutivnog naroda”, da bi mogao da se kandidira za Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH. Aplikanti, koji su se izjasnili kao lica romskog i jevrejskog porijekla, i koji ne žele da se izjašnjavaju kao pripadnici „konstitutivnog naroda” su zbog toga onemogućeni da se kandidiraju (vidjeti tačku 11.). Sud naglašava da se ovim pravilom isključivanja postigao bar jedan cilj koji je općenito kompatibilan s općim ciljevima Konvencije, kako je sadržano u preambuli Konvencije, a to je uspostavljanje mira. Kada su sporne ustavne odredbe donesene, na terenu je došlo do vrlo krhkog primirja. Cilj ovih odredbi je bio da se zaustavi brutalni sukob obilježen genocidom i etničkim čišćenjem. Priroda tog sukoba bila je takva da je bilo neophodno pristati na „konstitutivne narode” (tj. Bošnjake, Hrvate i Srbe) kako bi se osigurao mir. Ovo, i bez neophodnog opravdanja, može objasniti odsustvo predstavnika ostalih zajednica (kao što su lokalne zajednice Roma i Jevreja) na mirovnim pregovorima i preokupaciju učesnika stvarnom ravnopravnošću među „konstitutivnim narodima” u postratnom društvu.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA, SUD

1. *Odlučuje* jednoglasno da spoji aplikacije;
2. *Progllašava* većinom glasova glavne pritužbe aplikanata u pogledu njihove nemogućnosti da se kandidiraju na izborima za Dom naroda Bosne i Hercegovine dopuštenim;
3. *Progllašava* jednoglasno glavne pritužbe aplikanata u pogledu njihove *nemogućnosti da se kandidiraju na izborima za Predsjedništvo Bosne i Hercegovine* dopuštenim;
4. *Presuđuje* sa 14 glasova "za" i tri glasa "protiv", da postoji kršenje člana 14. u vezi s članom 3. Protokola br. 1. koji se odnosi na nemogućnost aplikanata da se kandidiraju na izborima za Dom naroda Bosne i Hercegovine;
5. *Presuđuje* jednoglasno da ne postoji potreba za ispitivanjem iste pritužbe prema članu 3. Protokola br. 1. i članu 1. Protokola br. 12;
6. *Presuđuje* sa 16 glasova "za" i jedan glas "protiv" da postoji povreda člana 1. Protokola br. 12 zbog nemogućnosti aplikanata da se kandidiraju na izborima za Predsjedništvo Bosne i Hercegovine;

IZDVOJENO MIŠLJENJE SUDIJE BONELLA – DIO NAVODA

„Sud u Strasbourgu rekao je i bivšim zaraćenim stranama i kreatorima mira i dobročiniteljima da su sve uradili pogrešno. Trebalo bi sve ponovo početi. Dejtonska formula je neprikladna, njeno mjesto od sada preuzima ne-formula iz Strasboura.

Konkretnije, da li Sud ima pravo da, pružajući pomoć, potkopava suvereno djelovanje Evropske unije i Sjedinjenih Američkih Država, koji su zajednički stvorili Dejtonski sporazum, čiji jedan aneks predstavlja Ustav Bosne i Hercegovine koji se osporava pred Sudom?

Također smatram upitnim stav Suda da se situacija u Bosni i Hercegovini sada promijenila i da više nije potrebno da dominira trostrana delikatna ravnoteža.

Sud je naložio tuženoj strani da odbaci Dejtonski mirovni sporazum, samelje ga i onda počne tražiti neko novo rješenje. Ja, sa svoje strane, sumnjam da bilo koja država treba da bude dovedena u pravnu ili etičku obavezu da sabotira sistem koji je očuvao njeno demokratsko postojanje.

3. DOSADAŠNJI POKUŠAJI IZMJENE USTAVA U CILJU PROVOĐENJA PRESUDE

U više navrata je bilo pokušaja da se u Parlamentu BiH donese odluka o provođenju pomenute presude Evropskog suda za ljudska prava kroz izmjene Ustava, ali bez uspjeha. Izmjene Ustava u tom dijelu nisu izvršene isključivo iz političkih razloga, zato što su se uz zahtjev za provođenje te presude pojavljivali politički interesi koji nisu u suštini imali doticaja sa pomenutom presudom.

4. ZNAČAJ PROVOĐENJA PRESUDE

Ova presuda po svom karakteru ima pravni, politički i međunarodni značaj.

Pravni značaj ove presude ogleda se u tome što bi BiH dokazala da je u njoj na snazi vladavina prava, u kojoj se provode, kako presude domaćih sudova, tako i presude međunarodnih sudova.

Politički značaj se ogleda prije svega u činjenici da BiH provođenjem ove presude pokazuje da nije država koja je podijeljena po etničkim (nacionalnim) linijama, nego da se u njoj podjednako uživaju građanska prava, kako pripadnici konstitutivnih naroda, tako i pripadnika nacionalnih manjina.

Međunarodni značaj ove presude bi pokazao da je BiH spremna provoditi sve svoje međunarodne obaveze i sve uslove koje pred nju podstavlja Evropska unija u procesu njenog priključenja EU.

5. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Ustav Bosne i Hercegovine i Izborni zakon, koji je donešen na osnovu Ustava, onemogućavaju da se članovi Predsjedništva BiH, biraju na cijeloj teritoriji BiH, kao jednoj izbornoj jedinici, te sprječavaju mogućnost kandidovanja i predstavnicima nacionalnih manjina za tu funkciju.

Presuda Evropskog suda za ljudska prava u predmetu „Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine“ još nije provedena na način što je potrebno izmijeniti Ustav. Implementacija te

presude je jedna od obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, kao i jedan od uslova za kandidiranje Bosne i Hercegovine za priključenje Evropskoj uniji.

Zbog komplikovanog načina odlučivanja u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, Predsjedništvu i Vijeću ministara BiH, kroz tzv. obavezno osiguranje entitetskog glasanja, u dosadašnjoj praksi je u mnogim slučajevima zloupotrebljavano sa ciljem blokade funkcionisanja zakonodavne i izvršne vlasti.

Da bi se otklonile pravne prepreke za primjenu Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda neophodno je izvršiti temeljite izmjene Ustava Bosne i Hercegovine, ne samo provedbom presude u slučaju „Sejdić-Finci protiv Bosne i Hercegovine“, nego i u drugim oblastima zaštite ljudskih prava i sloboda.

6. LITERATURA

KNJIGE

1. Begić, Kasim, Bosna i Hercegovina od Vanceove misije do Daytonskog sporazuma, Sarajevo, 1997;
2. Savić, Snežana, Konstutivnost naroda u Bosni i Hercegovini, Banja Luka, 2000;
3. Bakšić - Muftić, Jasna, Sistem ljudskih prava, Magistrat/Fond otvoreno društvo BiH, Sarajevo, 2002;

ČLANCI I STUDIJE

1. Pobrić, Nurko, Neophodnost ustavne revizije u Bosni i Hercegovini, Pravna misao, 33:5-6/2002;
2. Sinanović. Faruk, Specifičnosti ustavnog razvoja i ustavnog uređenja Bosne i Hercegovine, Pravna misao. 33:3-4/2002;
3. Kadrić, Remzija, Funkcionisanje države BiH u okvirima Dejtonskog mirovnog sporazuma, Zbornik radova 2013., Internacionalni univerzitet u Travniku.